

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előzetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. A második évtized kezdetén. Csiky Lajos. — A zsinati munkálatokat előkészítő bizottság egyházalkotmányi albizottságának küldöttsége által a magyarországi ev. reform. egyház alkotmányos szervezetére készített javaslat. E—s. — Tárcza. A VIII-ik zsoltár. Szabolcska Mihály. — Adalékok stb. Tóth S. — Közügyeink. Nekrológ. Székely Károly. Győri Lajostól. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta. — Hirdetés.

A második évtized kezdetén.

II.

Első cikkünkben rövid történeti vázlatban előadtuk, hogy mely egyházi folyóiratok és lapok jelentek meg az idő folyamán városunkban.

Most legyen még szabad arról is megemlékeznünk, hogy az általunk szerkesztett lap első tíz évi pályafutása alatt micsoda fontosabb, nagyobb hullámokat verő kérdésekkel foglalkozott. Természetesen nem reflektálunk a futó érdekű tárgyak, az ephemer jelentőségű események közlésére, hanem csak az olyanokra, melyek mintegy alapjában érintették egyháztársadalmunk épületét, s melyeknél a szerkesztőnek mindig éber gonddal kell ügyelnie arra, hogy a szenvedélyek hullámai túlon túl föl ne csapongjanak s el ne söpörjék azt, a mi mindnyájunknak legdrágább: magyar ev. ref. egyházunk Sionának szent épületét.

Most 10 éve, a zsinati előkészületek idejében, egy egyházi lap hasábjait természetesen maga a tartandó zsinat, ennek tárgyai előzetes megbeszélése foglalhatta el legerősebben. A zsinat után pedig következett az újonnan hozott törvények, az új alkotások, a domesztika stb. értékek különböző szempontokból való bírálgatása, mérlegelése. Majd a konventi képviselők választásának kérdésében keletkezett egyházkerületünk körén belől hatalmas vihar, mely bizonyára ismét kitorne kötöttünk, — ha ugyan az ezen évi zsinat tisztán nem praeci-

sirozná törvényünknek e tárgyra vonatkozó s kétféleképen is magyarázott paragrafusait.

Igen sokat foglalkozott e tíz év alatt lapunk a lelkészminősítés kérdésével. És talán szerénytelenség nélkül elmondhatjuk, hogy lelkészminősítési szabályzatunk humánus iránya ezen mi lapunkra vezethető első sorban vissza.

Erős viták folytak hasábjainkon a hittanhallgatók tanítóképesítési vizsgára köteleztetése ügyében.

És ki ne emlékeznék még azon heves harcra, mely a „Protestáns Irodalmi Társaság“ megalakulása előtt azon kérdés fölött folyt, hogy bevezetők-e annak tagjai közé az unitáriusok, vagy nem?

Mindezen és több más kérdésekben lapunk mindig határozott állást foglalt, s ha szinte a dolog természetétől folyólag a vele ellennézetűek szavának is helyet engedett hasábjain, mindig a maga véleményét igyekezett érvényre juttatni.

És ha ez neki a fentebb említett néhány fontos ügynél sikerült is: ez csak arról tesz bizonyosságot, hogy meg tudta találni azt az álláspontot, mely azután az egyházkerület, sőt, például az Irod. Társ. ügyében, az egész ev. ref. magyar egyházat alkotó egyházi és világi elem többsége megnyugvásával is találkozott.

Ha néha egyes kérdésekben nem lehetett a szenvedély lángjának fellobbanását a cikkekzők részéről visszafojtani: arról valóban nem tehetett a szerkesztőség. Vannak oly ügyek, melyeknél teljesen jogosult az élesebb hang is. De arra mindenesetre ügyeltünk, hogy durva, bántó személyeskedések általában senkit s arra érdemetleneket épen ne érjenek e lap hasábjain.

Jól esett ezeket most röviden elmondanunk.

Ismételten ajánljuk lapunkat úgy egyházi, mint világi olvasóink, a protestáns közönség szíves figyelmébe.

Alólírott szerkesztő minden erejével azon leend, hogy a lapot ne csak megtartsa az általa eddig elért szellemi és erkölesi színvonalon, de sőt magasabbra emelje azt.

Adjon Isten mi nekünk erőt a további küzdésre. A lapszerkesztés ezer apró dolgaiba, sokszor nagy gondjaiba még eddig egy pillanatra sem fáradva belé: örömmel és bizalommal, az általunk képviselt ügy iránti szent lelkesedéssel indulunk további útunkra **a második évtized kezdetén.**

Csiky Lajos.

A zsinati munkálatokat előkészítő bizottság egyházalkotmányi albizottságának küldöttsége által a magyarországi evang. ref. egyház alkotmányos szervezetére készített javaslat.

II.

A 13. §. a küldöttség szövegezése szerint így alakul: „az anya-, társ- és leányegyházak közötti közigazgatási viszonyok, jogok, köteleességek, az érdekelt egyházközségek közt létrejött egység s ennek nem sikerülése esetében bármelyik félnek előterjesztésére az illető egyházmegyei tanács s felebbezés folytán az egyházkerületi tanács által állapíttatnak meg“. A 14. §. szintén az egyházmegyei és egyházkerületi tanács jogkörébe utalással szövegeztetik a javaslatban.

A 15–19. §-ok változtatás nélkül hagyatnak. Részünkről a 16. §-on óhajtottunk volna változtatást tenni és pedig akként, hogy az a feltételes kifejezés helyett határozott szavakat nyerne ilyenformán: „Ha a ref. egyház valamely tagja illetékes egyházközségén kívül, más egyházközségben, illetőleg községekben is bír az egyházi megadóztatás alapjául szolgáló fekvőséggel, ezen fekvőség után köteles azon egyházközség vagy egyházközségek részére a birtok után eső egyházi adót rendesen fizetni, s azon egyház előjárósága köteles az egyháztagokat illető választási joguk gyakorolhatásának idejét és alkalmát az ilyenekkel közölni“.

E módosítás indokolására azon kívül, hogy így az egyházkerületek meg lennének kímélve a jogkörükbe különben sem tartozó, de a feltételes kifejezés mellett gyakran előjövő felebbezésektől, — szolgálhat az állami adó körüli eljárás; midőn a birtokos birtoka után eső adója megfizetése alól nem vonhatja ki magát azon okon, mert ő lakása helyén birtoka után fizet; de még csak azt sem eszközölheti, hogy birtoka után azon községben nyilvántartásba ne vétessék adója, melyhez birtoka tartozik s így azon község adójába be ne tudassék. Nagyon természetes tehát, hogy midőn az egyház fentartása a személyen kívül a fekvőségre is nehezebb, az erre háramló terhet annak tulajdonosa ott is fizesse, a hol különben nem lakván, személye után járó egyházi adóval meg nem róvható.

A 20. §. helyett a javaslat e szövegezést teszi:

§. „Az egyházközség választja: a rendes lelkeszt (a lelkesztválasztási törvény értelmében), továbbá a presbytereket és az egyházközségek gondnokot“.

„Azokban az egyházközségekben, a melyekben új teher kivetése, egyházi fekvőbirtok eladása és vétele, csereszerződés és kölesönügylet, az 188 $\frac{1}{2}$. évi országos zsinat előtt is az egy-

házközség elhatározása alá tartozott, e gyakorlat továbbra is fentartatik“.

„Ujabb teher kivetése csak egyházmegyei jóváhagyás után, ingatlanok adásvételére, csereszerződésre s kölesönre vonatkozó határozatok csak egyházkerületi jóváhagyás után hajthatók végre“.

A 21. §. helyett pedig ez tétetik a javaslatban:

„Mi módon gyakorolja az egyházközség az előbbi § ban említett ügyek feletti határozás jogát, azt az illető egyházkerület szabályrendelet által állapítja meg“.

A küldöttség meggyőző indokolása a következő:

„Az egyházi törvény 2. §-ában elvüi mondta ki a magyarországi ev. ref. egyházi törvényhozás, hogy az ev. ref. egyház zsinat-presbyteri rendszer szerint igazgatja és kormányozza magát. A presbyteri rendszerből következik, hogy az igazgatási teendők első fokon a presbyteriumokra bízassanak, ezt követeli a presbyterek felelősségének elve is, mely azokban a teendőkben, a melyek a közgyűlés határozata alá terjesztetnek, a presbyterek ellen igazságosan fentartható nem volna. Ha az egyházközség határoz, akkor senki sem felelős. A tiszántúli kerületben szerzett tapasztalatok sem alkalmasak arra, hogy az egyházi törvény 20. §-a C) pontjának fentartását igazolják. Nagyobb egyházközségekben az egyházközségek részére fentartott ügyekben tulajdonképen a számban megerősített presbyterium határozott, a közgyűlési tagok, kik esetről-esetre behívtak, az ügyek összefüggő ismerete nélkül a megjelenésen kívül alig avatkoztak be az ügyek megvitatásába. — Ha a közgyűlési tagoknak ebből a maguktartásából magában véve nem következnek is baj, de baj az, hogy általa a presbyterium felelőssége esökkent, a mi annyival inkább figyelmet érdemel, mert a közgyűlési tagokra az egyházi törvény 28. §-ának 14. pontja a felelősséget ki sem mondta. Kisebb egyházközségekben, a hol minden szavazóképes egyháztagnak joga van az egyházközség részére fentartott ügyekbe befollyást gyakorolni, ha a közönyösség az egyháztagokat vissza nem tartja, akkor a gyűlés, tagjai számánál, a tagoknak az egyházi ügyekben járatlanságánál, cs tleg az ilyen gyűlésekben inkább erőt vevő önzésnél fogva részint tárgyalásokra alkalmatlan, részint az egyház iránti áldozatra kevésbé hajlandó, mint az egyháznak a presbyterségre kiválasztott, az egyházi ügyekkel állandóan foglalkozó s egyházas érzületet tanúsított tagjai. Kétségtelen ezenkívül, hogy oly egyházközségekben, melyekben az egyház részére fentartott ügyekben az egyház minden tagja résztvehet, a presbyterium felelőssége teljesen megszűnik, mert azért, a mit az egész község határozott (habár az egész község részvétele csak látszólagos és névleges volna is), a presbyteriumot felelőssé tenni nem volna jogos.

Hogy a presbyterium az egyház vagyonával könnyelműen ne bánhasson, s hogy új teher kivetésével az egyház tagjai a kikerülhetlen szükség esetén kívül ne terheltessenek, az iránt biztosítást lehet találni annak a kijelentésében, hogy újabb teher kivetése, egyházi fekvőbirtok eladása s vétele, csereszerződés s kölesönügylet feletti határozat csak az egyházi felsőbb hatóságok jóváhagyása után hajtható végre, a mely korlátozást a törvénybe, megfelelő helyen beiktatni kívánjuk.

Ezek alapján elvileg helyesebbnek tartjuk, ha a törvény az egyházközség hatáskörébe csak a lelkeszt, az egyházi főgondnok és a presbyterium választását sorolja, minden egyéb

ügyekben pedig a határozat hozatalát a presbyteriumra bízva s e felfogásnak felel meg a 20. §. első pontja.

Nem zárkozhatunk azonban el attól a kívánságtól sem, hogy ott, a hol a többször említett ügyekben régi idők óta, s folytonos gyakorlat szerint az egyházközségek közgyűlése határozott, s ez az eljárás jó sikerű volt, e gyakorlat addig legalább, míg sikert ígér, fentartassék. Ez a határozás joga kivétel volna az általános szabály alul, igazolva a gyakorlat s annak eredményei által. De azokat az ügyeket, a melyekben az egyházközség határozhat, taxative felsorolandóknak tartjuk s épen az új teher kivetésére, egyházi fekvőbirtok eladására s vételére, csereszerződés és kölcsönügylet megkötésére kívánjuk szorítani, és e felfogásnak felel meg a 20. §. indítványozott 2. pontja. Nem lehet helyeselni, hogy az egyházközség határozati joga általában, az esetek meghatározása nélkül tartassék fenn, mint ez a törvény 21. §-ában történt, mert ily módon a presbyterium hatásköre és illetékessége meghatározatlan volna, az egyházi igazgatás a presbyteriumoktól könnyen egészen az egyházközségekre menne át, az egyház egyetemében lehetőleg egyenlő igazgatási elvek ki nem fejlődhetnének. Ebből a felfogásból következik a 21. §-on tett módosítás.

Gratulálunk a küldöttségnek, hogy az egyház síma úton s kellő felvigyázattal haladó szekeréből ezen kerékfogót, a világi törvény majmolásából származott egyházközségi közgyűlést kivetette s csak hegyes vidékeken hagyta meg, hol azt a talaj kívánatosnak tünteti fel. Azok a lelkészek, kik szívökön viselik az egyháznak a közönyösség, lágymelegség s önzés által halogatni szeretett igaz érdekét, csak örülhetnek e változtatásnak, s részünkről alig kételkedünk benne, hogy csakis a zsinat békéjéért becsúsztott egyházközségi közgyűlés megérdemelt nyugalomba tétele akadályokba nem fog ütközni.

Azonban a 20. §. utolsó bekezdését azzal kívánnánk megtoldani, hogy az egyházmegyei, illetőleg egyházkerületi jóváhagyások az ezeket igénylő újabb teher kivetéshez, adásvételhez stb. akkor, midőn a késedelem az egyházak érdeke kockáztatásával járna, az egyházmegyei, illetőleg egyházkerületi elnökség részéről is kiadhatók.

E-s.

Tárcza.

A VIII-ik zsoltár.

Felséges Ur, ki kegyes Istenünk vagy,
A te neved óh mily csodálatos nagy.
Dicsőséged átéri az eget,
És elragyog mind a világ felett.

Jóvoltodat a kicsinyek is áldják;
Csepp ajkukon a tört hang: ép imádság.
Nagy voltod ím' ezekben helyhezéd,
Hogy a gonoszt megszégyenítend.

Ha a világ remek voltát csodálom:
Kezed nyomát mindenütt ott találok.
A föld, az ég csodák hosszú sora,
Ámulatom véget nem ér soha.

S önkénytelen kérdés támad szívemben:
Én Istenem, micsoda is az ember?

Az emberek fiai micsodák?

— Hogy a mi van, mind értök alkotád.

Hogy az övé távolban és közelben,
Mind, a mi él a roppant végtelenben.
Lakozza bár egéd felhőjeit,
Vagy a vizek mélységes mélyeit.

... S kél ajkamon magasztaló dicséret,
Csodálandó örök Isten, te néked.
Kinek neved átéri az eget,
És elragyog mind a világ felett!

Szabolcska Mihály.

Adalékok a tiszántúli ev. ref. egyházkerület történetéhez.

1774. Október hó.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Soltész János, Mátyus István, Turi Mihály esperesek; Szappanos Mihály békési, Nagy Mihály szentesi lelkészek, mint a békési egyházmegye küldöttei; a debreczeni professorok; Domokos Lajos, Szarka András, Kovács Pál senátor.

Tárgyak:

1. Szöke István gyulai lelkész panaszt emel, hogy mennyire zaklattatik egy éjji ör ügye miatt a vármegyétől. Egy küldöttség vizsgálja meg ez ügyet.

2. Szikszai György békési esperes július havában elhalván, helyére Szönyi Bénéámin választott. Bárha akadályoztatása miatt nem jelenhetett is meg: a gyűlés által megerősítettik.

3. Szatmári esperes és notárius ügyében kinevezett küldöttség végezze el már teendőit. A főgondnokhoz tételnek át ez ügyben az eddigi iratok.

4. Beregi egyházmegyében számtalan visszaélések keletkeztek, a lelkészek nagy mértékben megszilajultak: — az a küldöttség, mely a szatmári egyházmegye ügyeit vizsgálja, az itteni bajok és ügyek vizsgálatával is szintén megbízatik.

5. Békési egyház második lelkészt is óhajtana választani; csak káplánság engedtetik meg az egy rendes lelkész mellett.

6. A debreczeni tanulók öltözetének megállapítása sok disputára adott alkalmat. A közelgő téli évszakra való tekintetből, — bárha a végleges döntés halasztott is, — mégis kimondatott, hogy november 1-től kezdve hosszú dolmányt viseljenek, és arra sem zöld tógát, sem fekete palliumot ne vegyenek felül; a hosszú süveg szintén tétessék le. Ezen határozatot az ifjúsággal Rhédey Ferencz és Turi Mihály közölik.

7. Szár János kerecsényi lelkész ügyét a beregi egyházmegye — rendszeren ellátva — terjeszse majd elő.

8. Batizi lelkész, Megyesi Pál ellen beadott azon ügyet, hogy megesketett oly feleket, kik az ő hatósága alá nem tartoztak, az illető esperes vizsgálja meg.

9. Főiskolai törvények másolatban közöltessenek a főgondnokkal.

10. Szatmári egyházmegye figyelmeztetik, hogy Füle Sámuel ügyét Gyujtó Tamás családja irányában vegye már fel és intézze el.

11. Dányádi lelkész bizonyos házaseleket minden kihirdetés és bizonyítvány nélkül adván össze: a szatmári esperes tartson vizsgálatot. (IV. köt. 85—87. l.).

1775. Január hó.

Deputatio Superintendentialis.

Jelenvoltak: Szilágyi Sámuel superintendens elnöklete alatt: Szondi György, Turi Mihály, Soltész János, Mátyus István esperesek; Habókai Márton debreczeni prosenior; Kondor Baltazár beregi küldött; több lelkész és a debreczeni tanárok. Világiak közül: Vay István főgondnok, Domokos Lajos, több debreczeni senátor, Komáromi György, Szombati István, Kovács Pál és Fráter Pál tribunus plebis.

Tárgyak:

1. Bihari egyházmegye esperesévé Lovasi Péter halála után Töltési Ferencz hodosi lelkész választatván: hivatalában megerősítettik.

2. Komjáti László ügyében, mult évi szept. 15-én kelt királyi intézvény majd később fog tárgyalásra felvételni.

Egy másik királyi rendelet a házaselek esketési formulájából kihagyatni rendeli e szavakat: „*donec in honestate et puritate permanserit*“. Bárha ez a föltétel a mi hitelveinkkel egyező is, de miután félre-értésekre adhat alkalmat: a lelkészek alkalmazkodjanak a királyi leirathoz.

3. Margittai egyházban Huszti László lelkészt némelyek kívánják megmarasztani, mások pedig eltávolítását óhajtják: az illető esperes a 14-ik kánon értelmében intézkedjék.

4. Az egyházi agenda átvizsgálásával Paksi Szatmári István generális notárius és Varjas János theol. tanár bizatnak meg.

5. Debreczeni tanulók a zöld tóga helyett feketét viseljenek: és mindenben hasonló legyen a régihez, kivévén, hogy a tóga oldalt csak a czombig legyen díszítve.

6. Felső-bányai egyház többféle panaszt emel az ottani róm. kath. plebánus és polgári hatóság ellen, hogy mily zaklatásokat követnek el irányában a templomjavításnál; — az egész ügy részletesen kifejtve terjesztessék fel ő Felségéhez.

7. Szár János kerecseni lelkész többféle kihágása miatt a jövő gyűlésre megidéztek.

8. Szelek György esedező levelében a sérelmek megbocsátását kéri, melyekkel ő a superintendenst és Hatvani professort megbántotta. Elégnek fogják-e ezt az illetők tartani?

9. Dányádi lelkész és Gyujtó elhaltak. Megyesi azzal menti magát, hogy ő az összeesketést még az előtt cselekedte, a mikor még a 3-szori kihirdetésről a rendelet nem adatott ki. Az esperes vizsgálja meg bővebben az ügyet

10. Nagybányai egyház Kolozsvári esperes helyett más lelkészt óhajt maga részére kijelöltetni. Gondolkozni kell, hogy ki lenne oda alkalmas?

11. Mándi egyházban keletkezett székpert vizsgálják meg a szatmári esperes a garbolczi és csaholczi lelkészekkel, Izsák Gáspár gondnok és a kit még maga mellé vesz.

12. Radváncai csaknem desolált egyház, hogy lelkészt tarthasson, kihirdettetni ajánltatik a kunsági, érmelléki, bihari és szatmári egyházmegyékben. — A bejövendő segélypénzt Hunyadi Ferencz debreczeni lelkész kezelje. A debreczeni tractus is felszólíttatik a segélygyűjtésre. A tiszánineni egyházkerület superintendense pedig informáltassék, hogy valami alapot kellene ezen egyház javára teremteni. (IV. köt. 88—91.).

Tóth S.

(Folytatása köv.)

Közügyeink.

Nekrolog.

Székeley Károly 1836—1890.

(Vége.)

Tevékenységének nagyobb és fontosabb része az egyházmegyei életre esik, hol már 1869-ben méltányolták tehetségeit, képzettségét és ügybuzgalmát, reá bízván — elébb csak ideiglenesen — a jegyzői toll vitelét. 1870-ben már tanácsbíróvá, 1871-ben pedig rendes főjegyzővé választatott. Ez időtől kezdve oroslánrésze volt az egyházmegye kormányzásában; hol kellő szigorra volt szükség, mindenütt találkozunk nevével.

Érdemeinek méltatásául tekinthetjük, hogy a heves-n-kunsági egyházmegye a debreczeni zsinatra egyik képviselőjéül küldötte el; majd 1883-ban, midőn a zsinati törvények alapján létesített általános tisztújítás megtörtént, esperesének választotta meg. Ez idő óta, — bár az utóbbi időben néha néha lankadozó erélylyel, mit halálának előpostái idéztek elő, de mindig odaadó buzgalommal vezette egyházmegyénk hajóját s kormányozta azt elnöktársával Ns. Horthy János egyházmegyei gondnok úrral egyetértve, mely szép egyetértés megtermette áldásos gyümölcseit; visszavonás, egyenetlenség nem rútította el közgyűléseink összhangját.

Nem hittünk neki, midőn panaszkodott testi gyengeségeiről, erőinek változékonyságáról; hiszen maga az el lát-szott megtestesülni hatalmas alakján. És fájdalom, neki volt igaza! Az ólalkodó halál, egy csekélynek látszó gyöngékedés ürügye alatt lopódzott hozzá, melyből midőn már jobban lett, a gyöngékedése alatt is esperesi munkáját utolsó napig végző férfiú, ki környezetével kedélyesen tréfálkozék, egyszerre csak elhanyaglik és a hirtelen jött szívszélhűdés következtében csendesen, fájdalom nélkül rogyik vánkósára, hogy soha többé ne nyissa föl szeméit, hogy ne lássa szeretett hű nejének ésbontó kétségbeesését . . . hogy gyászba borítsa családját, barátait és tisztelőit! És méltó s igaz gyászába öltözött a szeretett hitves: Barsay Janette, kivel az 1878. év okt. 12-én kelt egybe s kivel 12 év boldogságát, örömeit és fájdalmait osztá meg híven, s fölnevelte véle és férjhez adta nejének kedves leányát Kovács Kornéliát.

És méltó, igaz bánattal töltötte el barátait, tisztelőit, kik gyászravatalát oly nagy számmal állották körül, mélyen érzett részvétők kifejezésére, ezreivel a gyászoló kunhegyesi gyülekezetnek, minőre még nem emlékezünk egyházmegyénkben, melynek 24 egyháza közül képviselve volt 18, mintegy 62 lelkész, tanár, tanító és világi küldött által. Hasonló impozáns volt a részvét, mely koszorúk által volt kifejezve. A parochia legnagyobb szobájában fölállított gyászravatalra következő felíratú koszorúk voltak elhelyezve: 1. Felejthetetlen férjemnek — Janette. 2. Barsay Károly — felejthetetlen sógorának. 3. Gyula és Kornélia — szeretett atyánknak. 4. Székely Karolina és férje Gyikó Károly — a szeretett testvérnek és sógornak. 5. Komáromi Gábor és neje Szondy Eszter — a legjobb rokonnak. 6. Pfannschmied Kálmán és neje — szeretett sógorunknak. 7. Révész Bálint püspök és neje — szeretett jó barátjuknak. 8. Horthy István és családja — szeretett barátjuknak. 9. Felejthetetlen vezérének — Heves-nagy-kunsági egyházmegye. 10. Felejthetetlen kedves barátjának — Madarász Imre. 11. Dorogi Lajos és családja — szeretete jeléül. 12. Takács György és neje — nem halt meg, csak aluszik. 13. Ida és György — a jó Székely bácsinak. 14. Wirczföld Mór és neje — Isten veled jó barát. 15. A szeretett iskolatársnak és hű barátjának — Mészáros Illyés és Várad Lukács. 16. Kuthy Béla és neje — szeretetük jeléül. 17. A kunhegyesi ev. ref. egyház — szeretett lelkészének. 18. A tanítók jóakarójának — a kunhegyesi tanítótestület. 19. Mezőturi tanárkar — a tanügy meleg barátjának. 20. A heves-nagy-kunsági ev. ref. egyházmegyei tanító-egylet — szeretve tisztelt esperesének. 21. Szeretett esperesének — a karczagi ev. ref. egyház. 22. Részvétel és tisztelete jeléül — a kisujszállási ev. ref. egyház. 23. A tiszta-roffi ref. egyház — nagyérdemű esperesének.

Az ennyi koszorúval borított koporsó midőn elhagyta a barátságos küszöböt s megzendült a helybeli dalárda gyászéneke . . . óh ha nem kellene írnom róla! — hogy rogyott össze a megtört szívű özvegy? hogy sírtak, zokogtak meglett erős férfiak s gyöngéd lelkű nők? — papok, kiknek annyiszor kell a vigasztalás forrásához vezetni a bánat tengerén vergődőket, hogy könyeztek, mintha vigasztalást sem akarnának bevenni?! Ott állottak körül, ott könyeztek a koporsó mellett, a gyászoló család fájdalmában osztozkodva a főtiszt. és mélt. püspök úrtól küldött Tóth Sámuel és Joó István urak — képviselve az egyházkerületet és debreczeni főiskolát; az agg főpásztor nem jöhetett el, de lélekben s megemlékezésben ott volt annak ravatalánál, kit annyira becsült, hogy barátságával

ajándékozta meg s szeretetének számos megtisztelő jelével halmozá el, ki kedélyes társalgásával oly sok kellemes órát szerzett neki s kivel a főiskolai vizsgákon annyiszor helyettesítette magát! Ott könyezett Szabó János, békésbánáti esperes úr a tisztárs és jó barát koporsója felett, ott, . . . egyházmegyénk gondnoka Horthy István úr, résztvevő nejével, ott 19 lelkész, 6 káplán, számos tanár és tanító s az egyházak képviselői és a tengernyi nép! Majd a templomban, a temetőbe menet s a sírnál ismét és ismét kitört a fájdalom, az elválás fájdalma! A templomban megható imádságot s oratiót tartott a megboldogultnak barátja Madarász Imre, karczagi lelkész s egyházmegyei főjegyző; a sírnál pedig alólírott vett rövid búcsút tőle, kit atyjaként tisztelt és szeretett . . . És most ismét búcsút veszek tőled, fenkölt szellemű barátunk! Isten veled a viszonttalálkozásig! . . . Áldó kegyelet s hű emlékezet viraszszanak sírhalmod felett!!

Győri Lajos.

Irodalom.

Egy különös könyv.

(„A neveléstudomány kézikönyve“. Irta: Felméri Lajos. II-ik kiadás.)

Szinte hihetetlen, hogy nálunk egy tudományos munka nem is egy félév leforgása alatt második kiadásban jelenjék meg. S íme a Felméri „Neveléstudomány kézikönyve“-vel megtörtént. Igaz, hogy nem nagy volt az első kiadás, de a hogy a környüállások kezdetben mutatkozni kezdtek, a tudós szerzőnek arra is alig volt kilátása, hogy nyomtatási költségeit megkapja. — Annál kellemesebb meglepetés lehetett tehát rá nézve, mikor az első kiadáshoz írt előszó megjelenése után már a hatodik hónapban a második kiadáshoz kellett új előszót írnia. S ez alatt a 6 hónap alatt a szerző még az átdolgozásra is ráért, pedig már először is olyan munkát adott, a mi a maga nemében páratlan a mi irodalmunkban.

Mert már megszoktuk, hogy ha neveléstanról van szó, ne is képzeljünk mást valami sivatag rendszerbe bujtatott lélektelen tudáskodásnál. Még a neveléstan tanárát is sajnáljuk szegényt, a ki kénytelen ilyféle szakműveket olvasni, nem hogy azt el bírónk képzelni, hogy művelt ember, sőt művelt asszony is olvashat nem csak haszonnal, de élvezettel is neveléstudományi munkát. Pedig hogy ilyet lehet írni, megmutatta Felméri; hogy nagyon jó volna, ha kivált a műveltebb szülők ilyeneket olvasnának, — vagy tán tanulnának is, — sóhajtja el keservesen sok jóra való tanár.

Mert ne tessék azt gondolni, hogy minden előtanulmány nélkül minden magyar ember úgy ért a neveléshez is, mint — teszem azt — a gyógyításhoz, meg a politikához. S íme mégis a test kuruzslását eltiltja a törvény, de arról még csak mostanában kezdünk valami csöppecskét gondolkodni, hogy a nagyságos mamák esetleg még irányt is tudnának adni aranyos gyermekeik nevelésének. Pedig különösen az intelligens osztályhoz tartozó gyermekek nevelése nálunk majdnem kivétel nélkül hibás.

Gondolunk-e arra, hogy a gyermek teste ép, erős és edzett legyen? Gondolunk-e arra, hogy a szíve csak úgy ki legyen művelve, mint az esze, ha nem jobban? Nem akarunk-e szántsándékkal divatmajmot, akaratnélküli babát faragni a piczikéből, csak hogy valamiképp szegletes ne legyen? — Nem

minden lépten-nyomon gátolja-e a nemzeti irányban fejlődést a sok német pesztra, idegen bonne? Melyik úri társaság az, a hol nem nagyobb szégyen megtévedni a német vagy francia nyelv használatában, mint kegyetlenül összetörni szegény magyar nyelvünket?

Jó volna szülék, ha megtanulnátok, hogy az érzést, az akaratot és tehetséget egyformán lehet és kell nevelni, és pedig egyenlő lépésben a test fejlesztésével. Mert „a ki magasra törő lelket és vasakaratot akar, annak meg kell aczélni az izmokat s erőssé edzeni az idegeket gondos neveléssel”. — Jó volna, ha meggondolnátok, hogy bár a nevelés mindent nem tehet, de annyit tehet, hogy egy romlott gyermek elvesztéséért a felelősség egy része a ti vállaitokra esik vissza; leányaitok elsatnyulásáért, fiaitok erkölcesinek kora megbomlásáért apák és mamák, titeket terhel legelső sorban a felelősség. — Nem tettétek „erőssé — testben és lélekben — az ifjú nemzedéket, pedig ez az az erőforrás, melyből a nemzet megfoghatkozott erőit újjakkal pótoljuk, s ha ez a forrás kiapad, honnan fogunk új erőt meríteni?”

S miért ne tanulnátok meg mindezt, ha a tanulást úgy végezhetitek, hogy közben még élveztek is. Pedig a Felméri könyve tanít és gyönyörködtet.

Részletekig menő, szeretetteljes apró megfigyeléseit a tudományosan képzett agy rendszeres gondolkodásának vas-kapcsai foglalják rendszerré s a tiszta gondolatot bezománczozza a ragyogó stil fénye. Ritka Isten-adománya egy tudós részére! Az elvont tudomány száraz igazságait úgyszólván szellemes tárczák gyűjteményében írja le. Én, azt hiszem, — példán is láttam, — hogy e művet nemesak minden művelt férfi teljes élvezettel s nagy haszonnal olvashatja, hanem még a melyik művelt nő is e munka egyes fejezeteibe belekóstol, ha elolvasta p. o., hogy kell nevelni a vallásos érzést, hogy a jellemet, hogy a nemzeties érzést, úgy azt fogja érezni, hogy itt az ő önnön homályos sejtelméi jutottak szabatosan s szépen kifejezésre, s olvasni fog gyönyörködve tovább-tovább, tán még bámulva is a felett, hogy komoly tudományt ennyi élvezet közt s ilyen könnyen lehet szereznie.

De vajjon hányan fognak bele kóstolni széles e hazában? Legalább az előfizetésre még a tudós férfiak sem nagyon tolonganak, s azóta sem hiszszük, hogy nagyon sokan megismerték volna e munkát. Pedig méltó volna, hogy olvassa minden művelt szüle! Ezek figyelmének felkeltését érezőzná e pár sor! Higgyék el, szeretett gyermekeiknek nem adhatnak értékesebb ajándékot, mint ha magok megismerkednek a helyes nevelés elveivel s igyekeznek azokat saját körükben valósítani.

Bár úgy lenne!

Békési Gyula.

Midőn a fentebbi könyvismertetést, írójának szíves engedelméből, a „Debreczeni Ellenőr” 1891. évi január 2-iki számából lapunkba átveszszük, pótlólag megjegyezzük még a következőket.

A 680 lapra terjedő hatalmas nagy munka 4 nagy szakaszra és összesen 41 fejezetre oszlik. A szakaszok címei következők: 1. A nevelés általános kérdései. 2. Testi nevelés. 3. Az értelem nevelése. 4. Erkölcsi nevelés. Megjelent e mű Kolozsvárott Ajtai K. Albert könyvnyomdájában s megrendelhető a szerzőnél, vagy Budapesten az Eggenberger-féle könyvkereskedésben, melynél bizományba van adva. Ára 5 frt.

A fentebb közölt ismertetés kiemeli e mű nyelvezetének ragyogó voltát. Valóban mi is kevés olyan tudományos mun-

kát olvastunk, a mely, mint ez, midőn fölemelkedik az általa tárgyalt kérdések legmagasabb régióiba, vagy leszáll azok legmélyebb mélységeibe: ezt minden tudóskodás, abstract bölcselkedés nélkül tudja megtenni. A kolozsvári egyetemi tudós tanára példát adott nagyon sok írónak arra, hogy a rideg elvontság, a pedáns szórszálhasogatás nem szükségképeni alkatrészei még egy bölcséleti alapon álló tudománynak sem.

Ugy tudjuk, hogy Felméri e művét néhány intézetben fölvették már kézikönyvvül. Az anyag böles kiválasztásával is, — mert az egész nagy könyvet betaníttatni csaknem lehetetlen, — oly gazdag neveléstani ismeretekhez juthat e műből a tanuló, mely őt bizton vezérli minden előjöheto nevelési kérdésben.

Tanároknak, tanulóknak, szüléknek, férfiaknak és nőknek egyformán ajánljuk e nagyon jó művet. Meg vagyunk győződve, hogy ha e könyv, — melyből a külföld neveléstani ropant irodalmának beható ismerete minden lapon előtűnik, — nem magyar, de német, angol, holland vagy francia nyelven jelent volna meg eredetileg, az összes művelt népek nyelvére lefordítanák azt s a paedagogikai irodalomban, mint egyik legkiemelkedőbb munka volna ismeretes. — Így pedig elégedjék meg szerző azon elismeréssel, melyet összes magyar bírálói nyujtanak neki azon kijelentéssel, hogy művének absolut becsé van s azt minden időközön át haszonnal és élvezettel forgathatja minden tanulni vágyó ember.

Y — S.

Megrendelési ív. „Statisztikai tanulmányok a magyar protestántizmusról” cím alatt a „Protestáns Szemle” jelen évfolyamának I—IV. füzetében közölt munkámat most külön lenyomatban bocsátom a nagyérdemű olvasó közönség rendelkezésére. Midőn ezt teszem, ugyanazon cél vezet, mint akkor, midőn a megírásra az első tollvonást tettem: azt óhajtom, hogy mennél hübb s az adott viszonyok, a rendelkezésre állott adatok és idő szerint mennél kimerítőbb képét tárjam föl a hazai protestántizmusnak s hogy e kép ismerete a lehető legszélesebb körben terjedjen. A most lezajlott elkeresztelési vitában párt- és valláskülönbség nélkül hangsúlyozták, hogy a magyar protestántizmusnak igazi nemzeti jelentősége és missiója van; de hogy e missiót mennyire képes teljesíteni, vagy nem, korlátolt helyzete miatt, azt a protestántizmus statisztikájának kutatása nélkül nem tudhatjuk. Munkám tehát valódi, általános elismert nemzeti érdeknek is kíván harczosa lenni. Hogy a társadalmi s különösen a felekezeti különbségek által oly erősen megszakgatott magyar társadalmi élet alapos jellemzése s méltatása a felekezeti viszonyok földerítése nélkül nem, vagy legalább távolról sem képzelhető teljesen, azt alig szükséges bővebben megokolnom. Így tehát vállalkozásomnak — ha erőim elegendők lettek volna — általánosabb tudományos jelentősége is van. Hogy a magyar protestáns egyház saját szempontjából útalva van-e ily természetű kutatásokra, arra nézve elég annyit megjegyeznem, hogy az önismeret az egyes boldogulásának is elengedhetlen követelménye, annál kevésbé nélkülözhetik a nagy társadalmi organizmusok, minők az egyes egyházak s felekezetek. S a közelmúlt valószínűleg csakhamar ismétlődő eseményei teljesen igazolták ama felfogásomat, melynek ez év elején, tanulmányaim bevezető részében adtam kifejezést: „A protestántizmus manapság nálunk nagyfontosságú önvédelmi harczt folytat, mely azonban nemesak a mi küzdelmünk, hanem általában a humanizmus, a lelkiismeret- és gondolatszabadság s a modern kultura küzdelme.

A valódi protestántizmus, mely nem a dogmákban kövül meg, de a mely a lelkiismeretszabadság örök elvét proklamálta s azért küzd, nem egy felekezet, hanem az emberiség érdeke. De hogyan küzdhesünk teljes öntudattal és biztonsággal, hogyan válaszszuk meg a védendő és ostromlandó pontokat, midőn sem az ellenfél, sem önmagunk erejét nem ismerjük? Hajlandók volnánk-e a tömörülésre, az egységességre, — mondjuk az eszmék és küzdelmek uniójára, ha azt hisszük, hogy külön és szétválva is elég erősek vagyunk? — Akarnánk-e tökéletesedni, ha nem tudnók, melyek hibáink? Pedig számos erényeink mellett bőven vannak ilyenek is. Munkám némi joggal úttörőnek mondható, mert tudomásom szerint előbb senki sem kísérelte meg a magyar protestántizmus egységes és lehetőleg kimerítő statisztikáját nyújtani. Tudom, hogy ép ezért jelentékeny hiányoktól, sőt talán tévedésektől sem ment az én szerény kísérletem, de hogy nem fáradtam egészen siker nélkül, arra nézve bizonyosságaim protest. egyházi lapjaink kedvező bírálatai, melyek közül nem reklámesimálásból, de tájékoztatás nyújtása végett néhányat bátor leszek ideigatni: Az „Evangélikus Egyház és Iskola“ f. évi márcz. 8. száma mindjárt a „Prot. Szemlében“ megjelent első közleményemről így nyilatkozik: „Üdvözljük szerzőt ezen a mily fontos és életbevágó, époly paragon hagyott téren . . . felette óhajtom, hogy szerző tanulmányát minél szélesebb körben olvassák s meg is szívleljék nemcsak azt, a mit az általános részben olvasnak, hanem azt is, a mit a második, különös részben szerző adatokkal illusztrál s ezekből következtet“. A „Debreczeni Prot. Lap“ f. évi nov. 15-iki száma: „Gratulálunk t. barátunknak e szép munkálathoz, mely forrás gyanánt szolgálhat mindnyájunknak, ha hazai prot. egyházaink inkább külföldi nyilatkozatait akarjuk szerves összeköttetésökben tanulmányozni“. „Sárospataki Lapok“ f. évi november 10. száma: „Dr. Bartha Béla befejezte nagy szorgalomra, éles megfigyelő képességre valló statisztikai tanulmányát a magyar protestántizmusról, a mely egyházunk jelenének, erényeinknek s gyöngeségeinknek a lehetőségig hű fényképe s a későbbi tanulmányozóra nézve forrásműi becsű, sőt irányjelölő dolgozat“. Erdélyi „Protestáns Közlöny“ f. évi 18. szám: „Helyes csoportosítással, szakszerű megjegyzések kíséretében, igazán tanulságosan fejtegeti nagy utánjárást igénylő tárgyának legapróbb részleteit is. — Meleg érdeklődéssel várjuk tanulmányának hátralevő részét is“. „Prot. Egyházi és Iskolai Lap“ f. évi 47. sz.: „Bartha éles megfigyelő képességgel írott cikke egy tükör, egy „hű fénykép“, a melyben erőinkkel és gyengéinkkel önmagunkra ismerünk. Igazán „forrásműi becsű“, sőt „irányjelölő“ dolgozat“. Hasonló meleg elismeréssel szól szerény kísérletemről a „Közpapok Lapja“ is. Sőt a német prot. theologiai irodalom egyik előkelő organuma, Köstlin „Theologische Studien und Kritiken“ című folyóirata is, — a protest. irodalmi társaságot s a „Prot. Szemlé“ ismertetvén, így szól a „Statiszt. tanulmányokról: „Professor Bartha (Eperjes) bringt überaus lehrreiche und auch in höherem (protest.) amtlichen Kreisen beachtete „Statistische Mittheilungen über die gegenwärtigen Zustände des ungarischen Protestantismus“. Ezek a bírálatok azt igazolják, hogy kitűzött célom felé becsülettel törekedtem, ha nem is sikerült azt egészen elérni. S talán nem lesz szerénytelenség, ha különösen a protestáns olvasó közönség erkölcsi s anyagi elismerésére appellálok. Az erkölcsi buzdítás leendő megkezdett tanulmányok még kimerítőbb, még szélesebb körű folytatására; az anyagi pedig hivatalos leendő tanulmányozás nem

csekély kiadásainak s költségeinek fedezésére, melyeket egy nagyon szerény fizetésű és semmiféle hivatalos anyagi támogatásban nem részesített protestáns tanár a magától épen nem viselhetne. A munka 165 nagy 8-adrét oldalra terjed (10 $\frac{1}{2}$ ív) s Hornyánszky Viktor előkelő budapesti könyvnyomtató intézete fényesen, kitűnő papírral, kitűnő nyomással állította ki. Ára 1 frt, vidékre bérmentesített, nem ajánlott küldéssel 1 frt 10 kr. Gyűjtőknek vagy megrendelőknek tíz példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk s ez esetben a küldést is bérmentesen eszközöljük. Szíves megrendelések szerzőhöz, Eperjesre, esetleg Hornyánszky Viktor könyvkereskedő úrhoz Budapesten, intézendők. A pénz postaútvánnyon előre beküldendő. Eperjes, 1890. decz. 15. Kiváló tisztelettel: Dr. Bartha Béla, jogakadémiai tanár.

Megjelent a „Protestáns Szemle“ ez évi, immár harmadik évfolyamának I. füzeté. Ismertetni fogjuk e nagyon értékes kötetet, melynek tartalma következő: I. Értékesek, tanulmányok: 1. Bornemissza Péter élete. Dr. Kiss Áron. 2. Károlyi Radics Gáspár életrajza. Novák Lajos. 3. Egyházi tanulmányút francia földön. Balogh Ferencz. 4. A reformáció Magyarországon a mohácsi vészig. Zoványi Jenő. 5. A legújabb theologiai iskola. Dr. Szlávik Mátyás. 6. Egy adalék Károli Gáspár életéhez. H. Kiss Kálmán. II. Könyvismertetés. 7. A philosophia viszonya a természettudományokhoz és valláshoz. Szöts Farkas. III. Irodalmi szemle. 8. A) Hazai irodalom. 9. B) Külföldi irodalom. Fölvívjuk t. olvasóink figyelmét e nagyfontosságú egyházi irodalmi vállalatunk s vele a Prot. Irod. Társaság támogatására. Kinek eddig kételyei voltak a Társaság életképességéről, azokat az öröndetes való eddigi jelenségei már meggyőzhették kételyének alaptalansága felől; s kit a megalakulás előtti nehéz viták emléke tart még mindig vissza a belépéstől, azt a Szemle minden eddigi száma meggyőzheti a felől, hogy azoknak a vitáknak egymással épen szemben állott bajnokai mily békés egyetértésben működnek immár egymás mellett a magyar protestantizmus javára a Szemle lapjain.

Megjelentek a „Téli Ujság“ 2—5. számai. A második szám tartalma „Beöthy Zsigmond“ jellemzése és arcképe; Szegedi Károlytól egy költemény, melyet egy régi kalendáriumból a koresmázás ellen közöl. Névtelen szerzőktől két cikk: „A kőmives legény“ és „A tolvaj megszégyenítése“ címmel. A harmadik számban „Gróf Kún Kocsárd“ életrajza és arcképe, Budai Jánostól; egy adventi ének Szabolcska Mihálytól; „A papbér szó“ című cikk Szegedi Károlytól; „Különös papi vizsga“ című cikk névtelentől. A negyedik szám éln Sántha Károlytól egy szép karácsonyi ének áll; további cikkei a számnak „Karácsony“, Budai Jánostól, „Meséljünk hát egyet“, Csécsi Imrétől. Az 5-ik számban Budai János egy újévi cikket, Tóth István egy szintén ilyen időszzerű költeményt közöl, egy névtelen író pedig népszerű nyelven az elkeresztelési vita ügyét ismerteti meg a kis lap olvasóival. Mindegyik számban folytatja Kálmán Farkas „Egy gazdátlan örökség“ című cikkét s mindenikben vannak, legtöbbszörigen érdekes és tanulságos vegyes közlemények is. Ismételtlen ajánljuk e jó vallásos néplapot megérdemlett figyelembe.

Különfélék.

Ugy az 1889-ik, mint az 1890-ik évről igen sok lapjáraatónk folyvást hátrálékban van a lap díjával. Valóban kifáradunk a sürgetésben, a pontos előfizetőknek pedig terhére leszünk a hátrálékosokhoz lapunkban intézett felhívásokkal. Kérjük tehát őket még egyszer e helyen, ne kívánják, hogy újra magán levél küldésével vesztegessük drága időnköt, s költekezünk 150 hátrálékoshoz intézendő levél postabérével, hanem postafordultával küldjék be a hátrálékot.

Debreczeni főiskola. Január 7-én helyezték örök nyugalomra Ballay Károly gymn. VIII. oszt. tanuló ifjút, kibben az özvegy édes anyja, Ballay Károlyné egyetlen fiát gyászolja. A főiskolai tanárok, pályatársak és az énekkar tagjai a temetésen való megjelenésökkel fejezték ki részvétőket. A boldogult koporsója fölött a ezegléd-utcai templomban lapunk szerkesztője mondott imádságot. Nyugodjanak békében a kiszzenvedett ifjúnak hamvai!

Soós Gabor meghalt! A főiskola homlokzatán szomorúan lengő fekete zászló jelenti, hogy főiskolánknak halottja van. A főiskola legújabb s mondhatjuk legnagyobb jóltevője, Soós Gabor ügyvéd s volt országgyűlési képviselő január 7-én az esti órákban II.-Nánáson végső álmra zárta szeméit. Későbbben vettük e leverő gyászhirot, mintsem részletesbb nekrológot írhatnánk. Most csak annyit, hogy a főiskola mély hálaájának kívánt kifejezést adni, midőn a tanárok tömegesen mentek ki Nánásra a temetésre, a hol is a gyászszertartáson Erdős József, Csiky Lajos és Sass Béla hittanárok fungáltak. — Jövő számunkban részletesebb tudósítást adunk. Legyen áldott emlékezte a nagy férfúnak mind az időknek végezetéig!

Debreczeni ev. ref. egyházközség. *Kimutatás a debreczeni ev. ref. egyházban az 1890-ik évben vezetett keresztelési, halálózás, esketési, áttérési és kitérésű anyakönyvekből.* I. Élve született: a) törvényes fi 627, nő 613, együtt: 1240; b) törvénytelen fi 89, nő 94, együtt: 183. Halva született: a) törvényes fi 44, nő 39, együtt: 83; b) törvénytelen fi 10, nő 7, együtt: 17. Született összesen fi 770, nő 750, együtt: 1523. II. Meghalt: fi 667, nő 654, együtt: 1321. III. Egybekelt: tiszta pár 305, vegyes 59, együtt: 364. IV. Áttért: fi 6, nő 6, együtt: 12. V. Kitért: fi 1, nő 3, együtt: 4. Szaporodás fi 108, nő 102, együtt: 210. Lélekszám fi 20,207, nő 20,954, együtt: 41,161.

Lelkészválasztások. A huszti ev. ref. egyházközség b. e. Nagy Frigyes lelkésze helyére f. hó 4-én, mult vasárnap választott lelkészt. Megválasztotta pedig egyhangúlag Szigethy Zoltán budapesti segédlelkészt. A megválasztott ifjú lelkész úr debreczeni theol. akadémiánk növendéke volt, s iskolai pályája végeztével Kecskeméten, majd Szász Károly püspök úr mellett Budapesten segédlelkészkedett. Kellemes modor, nemes szerénység jellemzik lényét s a husztiaknak csak gratulálhatunk, hogy a budapesti fényes egyházban nagy gyakorlati képzettséget nyert, különben is tehetséges ifjú lelkészt visszahozták egyházkerületünknek. Isten hozza közénk derék

ifjú lelkésztársunkat! Vezérelje őt a szeretet Istenének keze az igaz megelegetés, a tiszta boldogság útain! Legyen méltó utóda méltán megsiratott, kiváló tulajdonokban gazdag hitválti elődének. — Az ugyancsak f. hó 4-én megejtett csökmői Lelkészválasztáson pedig a beadott szavazatok általános nagy többségével Bögs Lajos erdőgyaraki lelkész lett megválasztva, a kibben a népes csökmői egyház nem csak jeles szónokot, de minden tekintetben kitűnő tevékenységű, munkás férfút nyert lelkészül. Örömmel vesszük ezen választás híret is, mint a mely szintén egy derék ifjú barátunk, lelkésztársunk megérdemlett előhaladásáról szól. Isten legyen minden munkáiban mellette!

Kisujszállítás. Az itteni reformált gyülekezetnek több jótékony intézetei vannak. Ilyen a többi közt a „Szegény intézeti alapítvány“, ennek jövedelméből a közelebbi karácsony ünnepre 21 fiú és 23 leány, összesen 44-en láttattak el mindenféle alkalmas ruhákkal. Ezenkívül nem csak az árva, hanem más szegény tanulók is ingyen kapnak iskolai könyveket.

Reformátusok Lapja. E címmel Biki Károly barátunk, györgytelki lelkész egy minden szombaton megjelenő egyháztársadalmi hetilapot indított meg, melynek ára egy évre 4, félévre 2 frt. Első száma minden túlzástól ment, higgadt modorban fejtegeti tárgyait. Sok szerencsét a vállalathoz.

Könyvkereskedői és könyvkiadói jegyzékek. Budapestről beküldték hozzánk könyvjegyzékeiket Hornyánszky Viktor (V. ker. a M. Tud. Akadémia bérházában), Ráth Mór (Gizella-tér, a Haas palotában) és Révai Leó (IV. ker. Egyetem-utca 1.). Az utóbbinak különösen az ódon munkák tárából kiadott havi közleményei érdemelnek élénk figyelmet. Ráth Mór pedig több mint 30 év óta folyton fejlesztett könyvkiadó-hivatalával az egész haza olvasni szerető közönségének bizalmát kivívta. Végre a Hornyánszky-czég főleg az utóbbi évtized alatt oly ismertté, becsültté lett közöttünk, hogy ajánlására egyáltalában nem is szükséges már gondolnunk.

Szerk. posta. F. Z. Temesvár. Becses tudósítását jövő számban közleni kezdem. — B. J. Békés. Mához egy hétre felelek.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**

HIRDETÉS.

Épen most jelent meg s a szerzőnél Makón (Csanádm) kapható a következő munka:

„Hétköznapi könyörgések“

templomi használatra.

Irta: Csécsi Miklós,
ev. ref. lelkész.

Ára füzve: 1 frt 50 kr.

Jegyzet: A könyv 7 hétre való, s betegekért mondandó könyörgéseket tartalmaz. 2—3